

የተፈጥሮ ሀብት

በስምጥ ሸለቆ

—ከታደላ ገደሉ

የብዙ የእውጭ ፣ የእግረካ ፣ የእስያና የእፍሪካ ሀገሮች መሬት አቀማመጥ ወጣ ገባነት ገደላ ገደላማነትና ተራራማ ነት የማይበዛው ሜዳማ ሲሆን የሰው ልጅ የሥልጣን መሰላል የሆነውን እውራ መንገድ ለመቀየስ ፣ የባቡር ሐዲድ ለመዘርጋት የኤሌክትሪክና የትሩም ብረት ዕንጨት ለመትከል ፣ መካና ይዘድ እርሻ ለማረስ ሰው ሠራሽ ባሕርን ለማዘጋጀትና የመርከብ መተላለፊያ ለማድረግ ወንዝ ለመጥለፍና በሥራ ላይ ለመዋል...በመሬት ወጣ ገባነት ሲቸገሩ እምብዛም አይታዩም ። አብዛኞቹ ከተሞችም የተቆረቆሩት ከባሕር ፣ ከውቅያኖስ ፣ ከሐይቅ ፣... ውሀ ዳር (እካ ገቢ) ሲሆን ነዋሪውም ሕዝብ በተፈጥሮም ሆነ በሰው ሠራሽ ኩራ ዓሣ እያጠመደ ይዝናናበታል ። በሞተር ጀልባና በመርከብ ይንሸራሸርበታል ። ለኢንዱስትሪና ለኃይል ምንጭ...ይጠቀማል ።

የሀገራችን የመሬት አቀማመጥ ግን ወጣ ገባ ፣ ገደላማና ተራራማ ፣ በረሃማ በመሆኑ ያለ ከባድ የሳይክሎ ፕሌቦት በነዚህ የተፈጥሮና ሰው ሠራሽ ግንኙነት ለመጠቀም ይሳናል ። እንደተቀሩት ሀገሮች ሁሉ የኢትዮጵያም መሬት ከዛሬ ስንት ሚሊዮን ዓመታት በፊት በተፈጥሮው ሚዳ እንደነበርና የዐባይም ሆነ የሌሎች በረሃዎች ገደሎችና ተራራዎች ፣ ... አፈጣጠር ከሥነ ምድራዊ (geological) ና መልከአምድራዊ (geographical) እንቅስቃሴ ግፊት ግጭትና እባተ ገምራዊ ቡልቅ (volcanic eruption) በዝናምና በነፋስ ኃይል ከአፈርና ከድንጋይ መሸርሸር ጋር ተያይዟል። የሀገራችን ስምጥ ሸለቆዎችም አመሠራረት ከዚህ ገምራዊ ትፍ (lava) እና እንዲሁም ከዐፈር

ና ከድንጋይ መጠራረግ ፣ ከሌሎችም ገጸ ምድራዊ የሂደት ውጤቶችና ንኡኑ ቶች ተለይቶ እንደማይታይ ሳይንቲስቶች ይገመታሉ።

የኢትዮጵያ ስምጥ ሸለቆ በዓለም ላይ ካሉት ረጃጅምና ታላላቅ ሸለቆዎች አንደኛው ነው ። ይኸውም ከሶርያ ይጀምርና ስድስት ሺ ኪሎ ሜትር ይሸፍናል ። ከእናቱ እንደ ወይን ጠጅ መጠጫ እየሠፋና እንደ ዘንዶ እየተጠመለመለ እንደ ሐረግ እየተጠማዘዘ በቀይ ባሕር በኩል የዳሎልና የደንከል በረሃዎችን እያቆራረጠ በአፋርና በአዋሽ በኩል አድርጎ ምሥራቅ አፍሪካን እየሠነጠቀ እስከ ሞዛምቢክ ፣ ዚምባብዌ ማዳጋስካር ድረስ ይወርዳል ። የቀይ ባሕር የአፍሪካና የኤደን ባሕር ለላጤ ስምጥ ሸለቆዎችም እርስ በርስ የተያያዙ ናቸው ። በሀገራችን ታላቁ የአዋሽ ስምጥ ሸለቆና የደንከል ስርጉድ (Depression) ከባሕር ጠለል በታች በመቶ ሜትር ላይ ይገኛሉ።

ቀይ ባሕርና የኤደን ባሕር ሠላጤም ስምጥ ሸለቆ ባስከተለው ችግር እንደተፈጠሩ ይታመናል ። በዚህም ምክንያት የዐረብ ልሳነ ምድር ከአፍሪካ ቀንድ ተከፍሎና ተገፍትሮ እንደሄደ ተረጋግጧል ። የስምጥ ሸለቆ መስፋፋት የሀገራችንን የአየር ንብረት በደጋ ፣ በቆላና በወይና ደጋ መከፋፈል አስከተለ ።

ይህ የሀገራችን ስምጥ ሸለቆ በሕዝቦች አኗኗርና አሠፋፈር በዕወቀትና አዝርዕት አስተዳደግ በአፈርና በአየር አጠባበቅ ፣ በእንስሳት ርባታና በአራዊት ሕይወት ላይ በጣም ከፍተኛ የሥነ ኑረት (ecology) ችግር አስከትሏል ። እጅግ በጣም የተባና የነባ የዳበረ የሳይ

ንስ ምርምርና ውጤት በሌለበት ሀገር የሚኖር ሕዝብ ሁልጊዜ በተፈጥሮ ችግር ይጠቃል ። ከለማወቅ ለምዕራር ቻችንና ማዕድኖቻችን በጎርፍ እየተጠራረጉ ይሄዳሉ ። እንደ ሰው ልጅ ሕይወት እንዴ ከጠፋ ምትክ የሌላቸውን ዕወቀት ያለ አግባብ እንጨፈጭፋቸዋለን ። ያለ ርኅራኄ ማደሪያና መጠጊያ ሲያጡ አራዊት ይፈልሳሉ ። በዚህ ሁኔታ ሀገራችን ምድረ በዳ ስትሆን ምርት እያነሰ በላተኛ እየበዛ ሲሄድ ረሀብ ፣ ሰደት ፣ ጎርባት ፣ ሥቃይና ሞት ይከተላል ። ያዚህ ዓይነት ሥነ ኑረት ችግር በባዕዳን ሀገሮችም ላይ ይታያል ። በውቅያኖሶች ፣ በወንዞችና በሐይቆች ላይ መርዛማ ኬሚካል ቁሻሻና የበሰበሰ ምግብ ስለሚጨምሩ ውሀው እየተበከለ የውቅያኖስ የባሕር ውስጥ ኑዎሪ እንስሳትና ዕወቀት ... እያለቁ ናቸው ። ጦርነትም የሰዎችን አኗኗርና ተፈጥሮን ለማበላሸት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደርጋል ። የዕወቀትና የእንስሳት በሽታዎች የዓለማችንን ሥነ ኑረት ያባብሳሉ ።

የተፈጥሮና ሰው ሠራሽ ችግሮቻችን ማካካሻ የሚሆኑት የሀገራችን ስምጥ ሸለቆዎች በተፈጥሮ የቱሪስት መስህቦች የሀብት ምንጮቻችን መሆናቸው ከታወቀ ብዙ ዘመናት አልፈዋል ። አብዛኞቹ ሐይቆቻችን በዚህ ስምጥ ሸለቆ ውስጥ ይጠቃለላሉ ። ኢትዮጵያ ከቀይ ባሕር አንሥቶ እስከ ኬንያ ወሰኗ በታላቁ የአፍሪካ ስምጥ ሸለቆ ውስጥ በተቀራረበ ርቀት የሚገኙ ሰባት ሐይቆች አሏት ። እያንዳንዱ ሐይቅ ልዩ የተፈጥሮ ውበት ተጎናጽፏል ። አብዛኞቹን ሐይቆች በጥቅሉ የእዕዋፋት መቅደሳት በመባል መታወቃቸው አንድ ያደር

ጋቸዋል ።

እነዚህ ሐይቆች የሀገር ውስጥና የውጭ ጎብኚዎችን ለማዝናናት ልዩ ትሎታ አላቸው ። ሐይወትን እያለመ ለመፍትሔ የተስፋ ልዩ ያስተነባሉ ።

በሆንም በጀልባ ላይ ሆኖ ጉብኝት ማካሄድ ይቻላል ። በሐይቁ ምዕራባዊ ክፍል ረጅም ዕድሜና ሰፊ ቅርንጫፎች ባላቸው ዛፎች ጥላ ሥር ድንኳን በመደባን ፣ ማረፊ መዝናናትና በኩርማ

ከርእሰ ከተማችን 195 ኪ.ሎ ሜትር ላይ የሚገኘው አቢያታ ከስምጥ ሸለቆ ሐይቆችን አነስተኛ ጥልቀት ያለውና ትንሹም ነው ። ለአቢያታ ሐይቅ በዓለም አድናቆትን ያተረፈለት በዓይን ትም ሆነ በብዛት ሥፍር ቁጥር በሌላ ቸው በተለያዩ ቀለማት በአሸበረቁ እዕዋፍ መከበቡ ነው ። የወፎችም ዐይነት ከሦስት መቶ በላይ እንደሆነ ይገመታል ። ከነዚህም ውስጥ ኩኩ ፣ ንሥር ፣ ፍላሚንጎና ጋጋኖ የመሳሰሉት ሐይቁን አበባ የተበተነበት አስመስለውታል ። በዚህ የተነሣ አቢያታ “ሐምራዊ ሐይቅ” እየተባለ ይጠራል ።

ጉራዛ

ልብን ያማልላሉ ። የእዋሽ ሽምጥ ሸለቆ ፀሐይ ፊት እየለበለበና በላብ እየጠመተ ትንፋሽ እያሳጠረ ሰውነትን ሲያዝለፈ ልፍ ተንደርድሮ ወደ ሐይቆች መግባትና መዋኘት መንፈስን በተለይ ያረካል ። በየሐይቆቹ ላይ ተንሳፋፊና ቀለማቸው ያማረ የተለያዩ ወፎችን ማየትና ፎቶግራፍ ማንሣት በታንኳ ፣ በጀልባና በባርካ እየቀዘቀዘ ስፖርት መሥራት ዓሣዎችን እያወገሩ እዚያው ከሐይቆቹ ዳር ድንኳን ተከሎ እየተዝናኑና እየረ እየተነፈሱ የዕረፍት ጊዜን ማሳለፍ በእድሜ ላይ ዕድሜ ፣ በሐይወት ላይ ሐይወት እንደመጨመር ይቆጠራል ።

ተራራ ጥግ ባለው የእንፋሎት መቀት መታጠብ ዓሣ እያወገሩ ጉማሬ ፣ እርኩም ዝይና ዳክዬ ፣ ዓሣ በል ንሥሮችና ጋጋኖ መመልከት አእምሮን ያድሳል ።

በተለይ ከአዲስ አበባ 208 ኪ.ሎ ሜትር ርቀት ላይ በሚገኘው በላንጋኖ ሐይቅ ሀገር አቀፍና ዓለም አቀፍ ቱሪስቶች በከፍተኛ ደረጃ ይዝናኑበታል ። ዙርያውም በአሸዋ የተከበበ በመሆኑ ዳርቻው ላይ ፍራሽ በመዘርጋት ፣ እንሶ ላና ፎጣ በማንጠፍ ድንኳን በመደንኩን ለመዝናናት በጣም ይስማማል ። ላንጋኖ 46 ሜትርና ጥልቀትና 230 ኪ.ሎ ሜትር ካሬ ስፋት አለው ። በዚህ መሥመር አዳዲስ ማርያምና 3.5 ሚሊዮን ያሽል ዕድሜ ያለው የሰው አጽም የተገኘበት መልካ ቁንጥሬም አለ ። በሐይቁ ዳርቻ በዋቢ ሸበሌ ሆቴሎች ለውሀ ላይ ስፖርት የሚያገለግል ሸርተኑ መጫወቻና ጀልባም ተዘጋጅቶ ጎብኚዎችን ያዝናናሉ ።

ሻላ በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኙት ሐይቆች ሁሉ በጥልቀቱ የመጀመሪያውን ደረጃ ይዟል ። 215 ኪ.ሎ ሜትር ከአዲስ አበባ ርቀት ያለው የሻላ ሐይቅ ጥልቀት 250 ሜትር ሲሆን ስፋቱ 409 ኪ.ሎ ሜትር ካሬ ነው ። በወጣ ገባ ትላልቅ አለትና ኮረብታ ስለተከበበ ልዩ ግርማ ዋገስ ተገናጽፏል ። የሐይቁ ቀለም እንደ ሰማይ ባሕርይ ይለዋወጣል ። ሰማይ ደመና ሲቋጥር ሐይቁ ደመና ይመስላል ። ሰማይ በፀሐይ ጨረር ሲቀላ ይቀላል ። ሰማይ ሲጠቁር ይጠቁራል ። ሐይቁ ያለማቋረጥ እየተገማሸረ ዙርያውን ከከበበው ቋጥኝ ጋር ሲላተም በእዝነ ገሊና ላይ ያሬዳዊና ሞዛርታዊ የመዘቃቃናን ይፈጥራል ።

አዋሳ እንደ ባሕር ዳር ከተማ በሐይቅ ዳርቻ በመቆርቆር ከታደሉት የኢት

በስምጥ ሸለቆ ውስጥ ያሉት የኢትዮጵያ ሐይቆች ዝዋይ ፣ ላንጋኖ ፣ አቢያታ ፣ ሻላና አዋሳ ሐይቅ አባያና ጫዋ ደግሞ በአርባ ምንጭ ዙሪያ ይገኛሉ ። ከአዲስ አበባ 160 ኪ.ሎ ሜትር ርቀት ላይ ከዝዋይ ከተማ በስተግራ ሐይቁ ተንጣልሎ ይታያል ። ከመጀመሪያዎቹ አምስት የስምጥ ሸለቆ ሐይቆች ትልቁ የዝዋይ ሐይቅ ነው ። 26 ኪ.ሎ ሜትር ርዝመት ፣ 18 ኪ.ሎ ሜትር ስፋትና 4 ሜትር ጥልቀት አለው ። በአጠቃላይ 434 ኪ.ሎ ሜትር ካሬ ስፋት አለው ። በሐይቆች የተከበቡ ደሴቶችና ጥንታውያን አብያተ ክርስቲያናት አሉት ። በሐይቁ ዙሪያ ሰፊ የግራር ዛፎች ይገኛሉ ። በግራሮቹም ሥር በብዙ መቶ የሚቆጠሩ በጎችና ፍየሎች ሣር ሲግጡ ይውላሉ ። በዙሪያው በርካት ያሉ ብሔረሰቦችና ዘላኖችም ይኖራሉ ። የሐይቁ ዳርቻ አብዛኛውን ጊዜ ረግረጋማ ነው ።

አንሹ

የጽዮን ተቋት ከተሞች አንዷ ሆናለች ። በዚህም አውሮፓዊ የከተማ ወዝ ይታይ ባታል ። አብዛኞቹ የሀገራችን ከተሞች የተመወረቱት ከውሀ በራቀ ሜዳ ወይም ተራራ ላይ በመሆናቸው እያደሩ ሲያንሱ እንጂ ሲጨምሩ አይታዩም ። የአዋሳ ሐይቅ የሚገኘው የከተማዋን ምዕራባዊ ንገ አካልም ነው ። በጎሐ ጽባሕና በወሐይ መግቢያ ወቅት ሐይቁን ሲመልከቱት ጎሐናን ይሰልባል ። የሐይቁ ዕለታዊ እንቅስቃሴ ከፋትን ፣ ተንኮልን ደባንና ምቀኝነትን ፣ ስንፍናን ... በብርሃናዊ ስሜት እየደመሰሰ መንፈስን በርን ራኔ ይሞላዋል ። የደንበዘ አእምሮን ያቀባዋል ። ከተፈጥሮ ልዩ ውበት ይቀሳል ። አዋሳ ሐይቅ ከአዲስ አበባ 275 ኪ.ሜትር ይርቃል ። ስፋቱ 129 ኪሎ ሜትር ካሬ ጥልቀቱ 10 ሜትር ይሆናል። ሐይቁ የተለያዩ የዓሣ ዘሮች ጥልቃታል ። በጣፋጭነቱ በጣም ተወዳጅ ቆርም ዓሣ (ቱላፒያ) አምባዛ (ካት ራሽ) ዓሣና ለሾርባነት የሚያገለግለው “ብልሜ” ዓሣ ይገኛል ። የአካባቢው የተፈጥሮ ሀብት በቱራስት መስሀብነት ጥቅም ላይ ለማዋል የመንግሥት ሆቴሎች አገልግሎት እየሰጡ ናቸው ። አዋሳ ዓሣ በማጥመድ ፣ በጀልባ ላይ በመንሳፈፍ ፣ በመዋኘት ... የዕረፍት ገዢን በቱም ንገር ላይ ለማዋል የምታስቸልና በታሪር ጋራ ላይ ሆኖ በመናዊ ቅያባንና ዛፎቿን በመመልከት ደስታን

የምትሰጥ ወገንት ስለሆነች የከተማ ተምሳሌት ናት ።

የአባያና የጫሞ ሐይቆች ከአዲስ አበባ 568 ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ አርባ ምንጭ ከተማ አካባቢ ይገኛሉ ። ጫሞ ሐይቅ በጣም የታወቀ ትላልቅ ዓሣ ይገኝበታል ። እነዚህም ነጭ ዓሣ (ናይል ፕሮች) እና አምባዛ ናቸው ። በተፈጥሮም ያለውን አዞ መንግሥት እያረባው ነው ። ሐይቆቹ አጋዘንና ኒያላ የመሳሰለውን ዱር አራዊት በያዙና እንደሰንሰለት በተቀጣጠሉ ተራራ ተከበጥል ። በአባያ ሐይቅ አጠገብ የሚገኝ አሀያ ፣ የድፋርሳ የአጋዘንና የስዊይን ቆርኪ መንጋ በብዛት ይገኛል ። ለዚህም የነጭ ሳርን ብሔራዊ ፓርክ (ክልል) መመልከት ከፍተኛ የማይረሰ ትርዕይት በአእምሮ ላይ ያሳድራል ። የሻላ የአቢያታና የስንቅሌ ብሔራዊ ፓርኮችም ከፍተኛ የሀገር ሀብት ምንጮች ናቸው ።

አብዛኛው የኢትዮጵያ ብሔራዊ ክልልም በስምጥ ሽለቆ ውስጥ ይጠቃለላል። ለምሳሌ የዳሀላክ ደሴት ብሔራዊ ክልል ፣ ደንከልና አዋሽ ብሔራዊ ክልል፣ የአሞ ብሔራዊ ረባዳ ክፍል ፣ ... በነዚህ ብሔራዊ ክልሎች ውስጥ የተለያዩ ሳር ፣ ቅጠልና ሥጋ በል አራዊት ይኖራሉ ። ብርቅ አዕዋፍና ቢራቢሮዎችም አሉ ። በዳሀላክ ደሴቶች (ብሔራዊ ክልል) የተለያዩ የዓሣ ዓይነት በተለይም

ደጉንግ የተባለ ጡት አጥቢ የባሕር ውስጥ እንስሳ ይገኛል ። በደንከል ብሔራዊ ክልል ደግሞ ከ3 ሚሊዮን ዓመት በላይ ዕድሜ ያላት ድንቅንሽ የተባለችው አጽም የተገኘበትና ከዓለም በኢትዮጵያ

አርከም

ብቻ የሚገኘው የዱር አሀያ መኖሪያ አለ። ላላ የሚገኝ ፍያል ፣ ሰጎን ፣ ከርከሮ አምባ-ራይሌ አነርና አቦሽማኔ የመሳሰሉት በብዛት አሉበት ። በአዋሽ ብሔራዊ ክልልም እንደ ፋሮ ድመት ላላ ከርከሮ ትልቁ አጋዘን ፣ ድኩላ ፣ የተራራ ብሆር ፣ ዳልጋ ፣ አንበሳ ጉሬዛ ነብር ፣ ጉማራ ፣ ... ለክልሉ ተጨማሪ ውበት ስጥተውታል ። የአዋሽ ወንዝ ፋፋይ ባህላዊ ፈዋሽና ፍሬውም ለአዝራር (ለልብስ ቁልፍ) መሥሪያ በሚውል ዘንባባ የተከበበው ፈዋሽ ፍልውሀ በክልሉ ሰሜናዊ ድንበር በሰፊው ተንግሎ ይታያል ። የአሞ ብሔራዊ ክልልም በጎሽ ፣ በቀጭኔ ፣ በሰጎን ፣ በዝሆን ፣ በአንበሳ ፣ በአጋዘን ፣ በድፋርሳና ... በመሳሰሉት አራዊት ተሞልቷል ።

የስምጥ ሽለቆ ዐፈር ከአሳተ ገጥራ የተገኘው ቀይና ቡናማ ነጭና አሸዋማ ሶልትና ሽክላማ ሲሆን በለምነቱም እስተማማኝ ከመሆኑም በላይ ናይትሮጂንና ፎስፎረስ የተባሉ የማዳበሪያ ንጥረ ነገሮች ያሉት መሆኑን ጓድ ወንድሙ ኪዳኑ በሲዳሞ አስተዳደር አካባቢ ግብርና መምሪያ የፕላንና የፕሮግራም ኃላፊ ይናገራሉ ።

(ወደ ገጽ 28 ይሸጋገሩ)

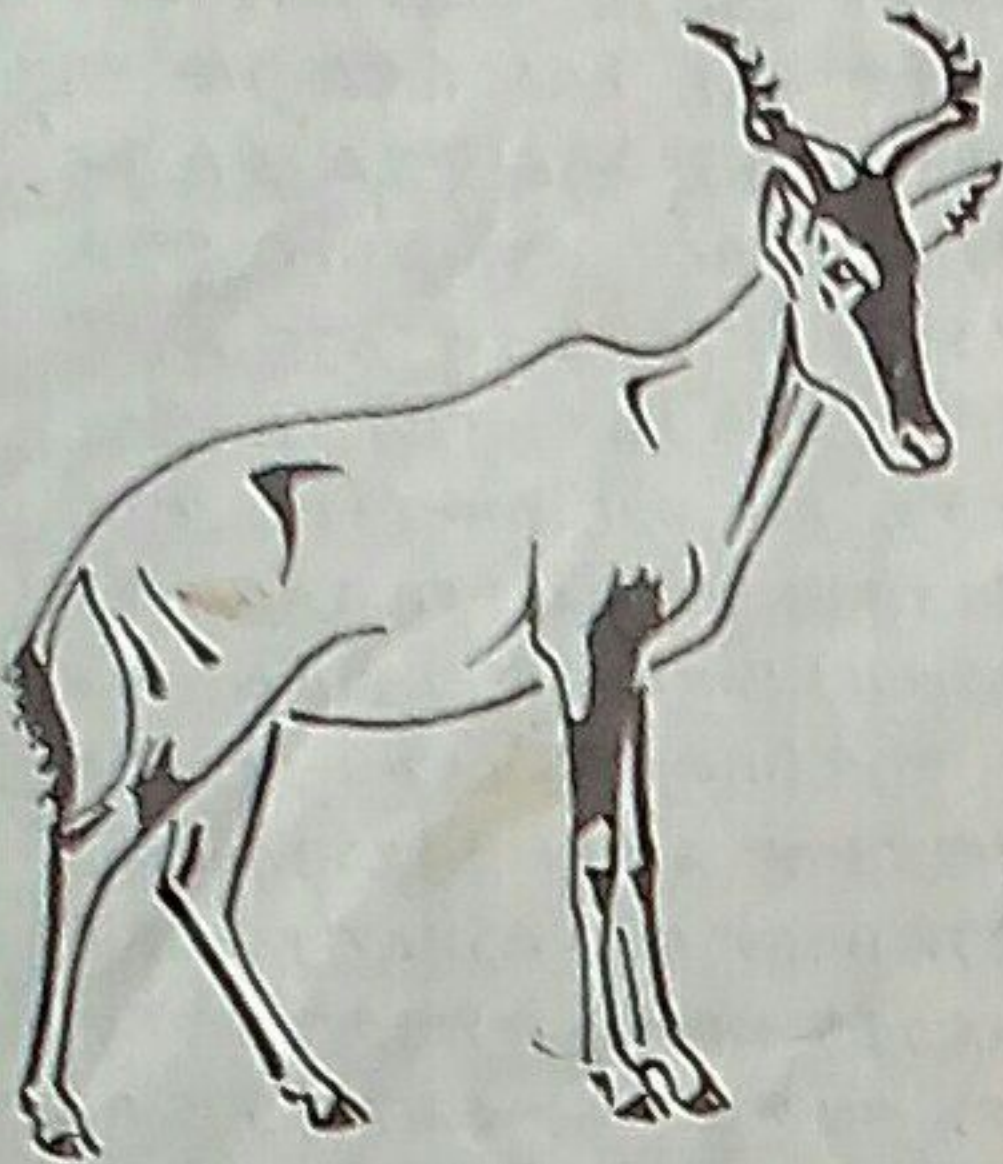

አጋዘን

የተፈጥሮ ሀብት..

(ከገጽ 12 የዘረ)

በስምጥ ሸለቆ ውስጥ እንደ ንፍር ውሀ የሚያቃጥሉ ፍል ውሀዎችም ይገኛሉ። ለምሳሌ ያዝል የሶዶራ የወንዶችን ትና፣ ለዋሳ አካባቢ 10 ኪሎ ሜትር

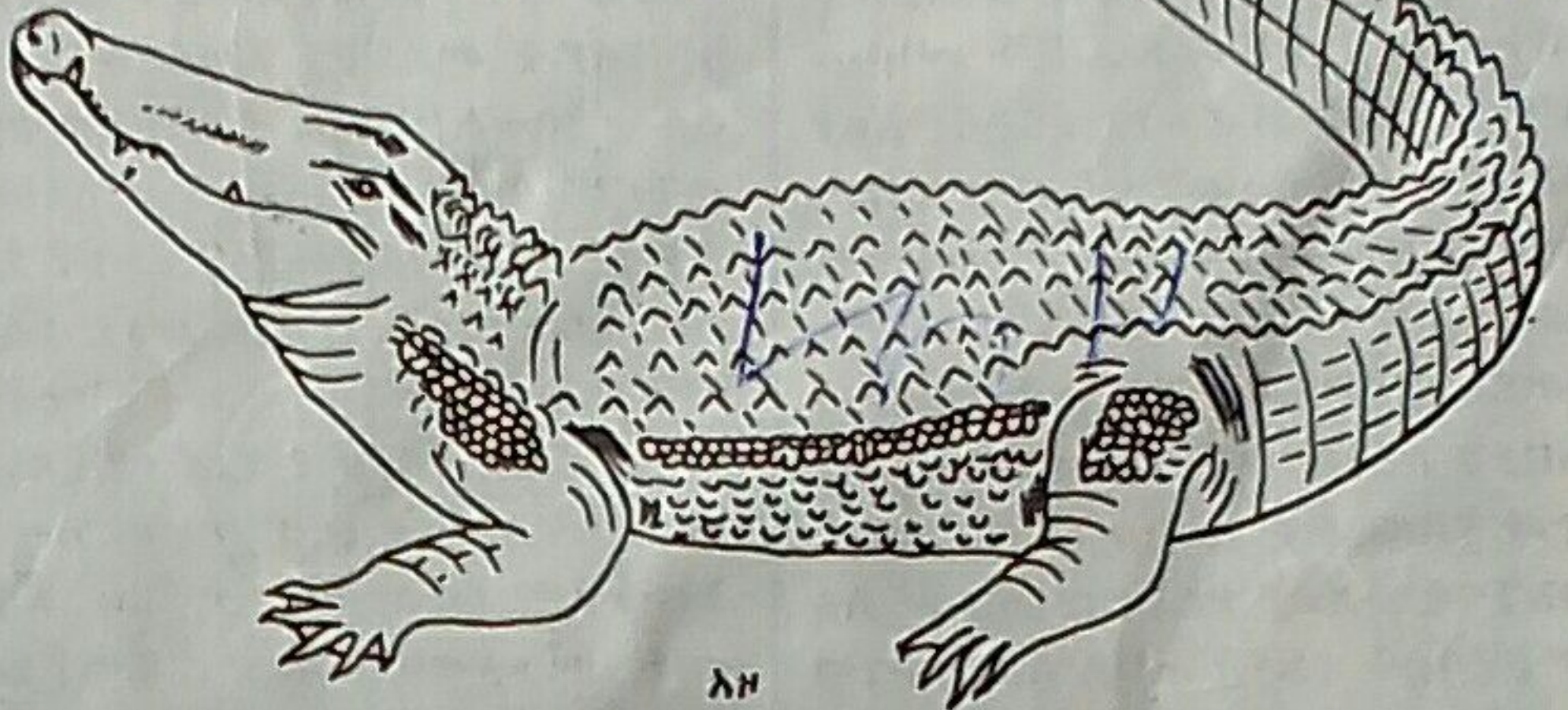

የሶዶራ ቆርቤ

ርቀት ላይ የሚገኘው የቡርቂቲ ፍል ውሀዎች ናቸው። የቡርቂቲው በመንግሥት ደረጃ ገና አገልግሎት ላይ ያልዋለ ግን የአካባቢው ኅብረተሰብ እንደጠበሰ በፈዋሽነቱ የሚተማመንበትና የሚጠቀምበት መሆኑን የሲዳሞ አስተዳደር አካባቢ የቱሪዝም ኮሚሽን ኃላፊ ኃይረሰ ጫኔ ገልጸዋል። ከአዋሳ 42 ኪሎ ሜትር ላይ ጌዳቦ የተባለ የተፈጥሮ ፍል ውሀ ይገኛል። ከየትም አቅጣጫ ኅብረተሰቡ እየጎረፈ በመምጣት ይገለገልበታል። ከዚያም ዝቅብሎ ዲላ አካባቢ እደሚቂ ከተባለው ቦታ በጣም ጥቃታማ ፍል ውሀ ያርዳል ቪዥን (World Vision) በተባለው መንግሥታዊ ያልሆነ የበጎ አድራ

ጎት ድርጅት በ11 የመታጠቢያ ክፍሎች ተጠቃሚውን ሕዝብ ያስተናግዳል። ጠበላተኞችና ነዋሪዎችም ድንች፣ በቆሎ፣ ስንዴ፣ ... የመሳሰሉትን በ5 ደቂቃ ውስጥ በተፈጥሮ ፍል ውሀ እየቀተሉ እንደሚመግቡ ዓድ ድረስ ጫኔ አስረድተዋል። እነዚህ ነገሮች መሬት ከመጋሏ የተነሣ ስትፈነዳ የተፈጠሩ የሸለቆው ንጥረ ውሀዎች ናቸው።

በሀገራችን ስምጥ ሸለቆ የደለል ወርቅ የጽንሰ ወርቅ፣ የታንታሌም፣ የኒኬል፣ የመዳብ፣ የታልባ፣ የአሰቤስቶስ፣ የግሉናይት፣ የዕብነበረድ፣ የማይካ፣ የድንጋይ ከበል፣ የሊዚየም፣ የበርሊየምና የጨው ማዕድናት ይገኛሉ። በሸለቆው የተለያዩ ዛፎች ማለት

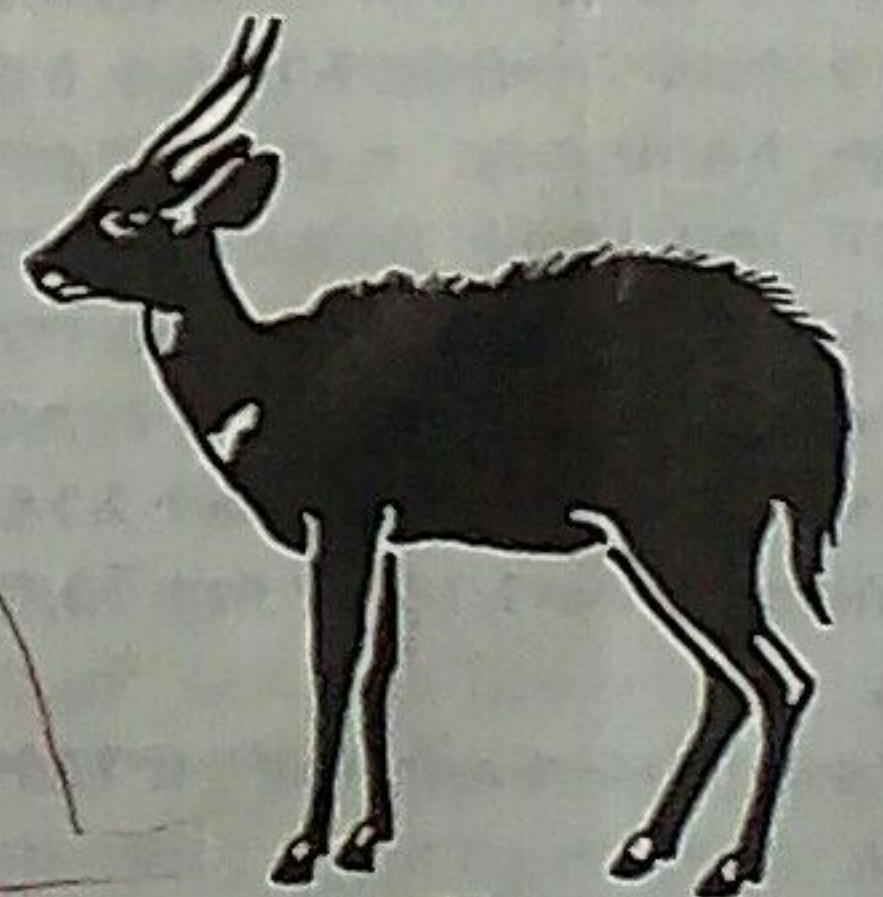
አዘ

ዝግባ፣ የአበሻ ጥድ፣ ዋንዛ፣ ቀረሮ፣ ጥቁር ዕንጨት፣ ሶምቦ ዶቅማ፣ ሶች፣ ቀርቀህና የግራር ዝርያዎች... የመሳሰሉት ይገኛሉ። ከሰብል ዘርም እንስት፣ ቡና፣ በቆሎ፣ ጢፍ፣ ገብስ፣ ስንዴ፣ ዐተር፣ ባቁላ፣ ይመረታሉ። እንደሀገራችን የዝናም ስርጭትና የአየር ጠባይ ሌሎችም እትክልትና ፍራፍሬ ለውጪ ንግድ ልዩ ልዩ አበባ በዝዋይና በመርቲ በብዛት ይመረታል።

የእ ትዮጵያ ስምጥ ሸለቆ ለተወሰኑ

ዘመናት በየጊዜው እየጨመረ የሚሄደውን የገጠርና የከተማ ሕዝብ የኑሮ ፍላጎት ለማሟላት አቅምና ችሎታ አለው። ሰው ሠራሽ ደን በሸለቆው በለማ የማገዶና የኮንስትራክሽን ፍላጎታችንን ያሟላል። አፈሮችንና የተፈጥሮ ሀብታችንን በሥርዓት ብንጠብቅ ብንንከባከባቸው ለዛሬና ለነገ ሕይወታችን ዋስትና ይሆናሉ። ተፈጥሮ በጥበብ ካልታያዘች የነገ ሠቆቃ ትሆናለችና። የስምጥ ሸለቆ ኗሪዎች ስለሐይቆቹ ሲናገሩ “እንዳንዴ እስከ ዳርቻ ድረስ ውሀው የሚጥለቀለቅበትና የሚቀንስበትም ወቅት አለ። እንዲያውም በሚቀንስበት ጊዜ የወፍ ዝርያዎች ብዙ ዓሳ ስለማያገኙ ከየቦታቸው በየጊዜው ይሰደዳሉ። የኢየሩሳሌም ወፎች ናቸው

ትም ወቅት አለ። እንዲያውም በሚቀንስበት ጊዜ የወፍ ዝርያዎች ብዙ ዓሳ ስለማያገኙ ከየቦታቸው በየጊዜው ይሰደዳሉ። የኢየሩሳሌም ወፎች ናቸው

ድኩላ

እያልን እንደጸጋና እንደረድሌት በረከት የምናያቸው እነዚህ አዕዋፍ ሲጠፉብን እናዝናለን። አንድ ወቅት ላይ ደግሞ ብቅ ሲሉና ስናያቸው እንደበታለን ይላሉ። □

ጉማራ

ቲዩኒቨርሲቲ
ህክ